

МАТЕРІАЛИ
П'ЯТОЇ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ
В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Одеса
25 травня 2015 року

Switzerland

Russia

Iraq

Ukraine

Україна Ірак Росія Швейцарія

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний політехнічний університет
Гуманітарний факультет
Кафедра соціальної роботи та кадрового менеджменту

Співорганізатори:

Міжнародна академія соціальної роботи
Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України
Головне управління праці та соціального захисту населення
Одеської обласної державної адміністрації

**МАТЕРІАЛИ
П'ЯТОЇ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ
СФЕРІ»**

25 ТРАВНЯ 2015 РОКУ

Одеса
2015

ББК 60.54.94.3
УДК 316.472.082.2
A43

Редакційна колегія:

Головний редактор: В. В. Корнешук, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи та кадрового менеджменту Одеського національного політехнічного університету

Члени редакційної колегії:

Волович В. І., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри методології та методів соціологічних досліджень Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка

Хижняк Л. М., доктор соціологічних наук, професор кафедри прикладної соціології, заступник декана з наукової роботи соціологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Гансова Е. А., доктор філософських наук, професор кафедри філософії та соціології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Іванчук М. Г., доктор психологічних наук, професор, завідувач центру моніторингу та забезпечення якості підготовки фахівців Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Колот С. О., кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та кадрового менеджменту Одеського національного політехнічного університету

Федірчик Т. Д., кандидат педагогічних наук, доцент, заступник декана факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Рецензенти:

Богданова І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки, психології та педагогічних інновацій Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Онищук В. М., доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Інституту соціальних досліджень Одеського національного політехнічного університету ім. І. І. Мечникова

A43 Актуальні дослідження в соціальній сфері : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 25 травня 2015 р.) / гол. ред. В. В. Корнешук. – Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2015. – 233 с.

У збірнику опубліковані матеріали українських та зарубіжних авторів, які висвітлюють проблеми соціальної роботи, кадрового менеджменту та професійної підготовки фахівців.

ББК 60.54.94.3
УДК 316.472.082.2

© Одеський національний політехнічний університет,
кафедра соціальної роботи та кадрового менеджменту, 2015 р.

1

Проблемне поле сучасних соціальних досліджень
Problematic field of contemporary social studies

2

Кадровий менеджмент і сучасні технології управління
Staff management and modern management technologies

3

Соціальна допомога та проблеми
психологічного консультування
Social care and counseling issues

4

Сучасна теорія та практика соціальної роботи
Contemporary theory and practice of social work

5

Соціальна політика та права людини
Social policy and human rights

6

Соціальна педагогіка
Social pedagogics

7

Проблеми підготовки фахівців у вищій школі
The problems of training specialists at the university

Зміст

1. ПРОБЛЕМНЕ ПОЛЕ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Булгакова О. Ю. (Одеса, Україна)	18
Соціальна взаємодія у системі навчання студентів у вищому навчальному закладі	
Никон Н. А. (Одеса, Україна)	20
Закон полярності соціальної системи	
Воронцова М. В. (Таганрог, Росія)	23
Методологічні основи об'єднання в системі соціальної роботи	
Волошенко М. О. (Одеса, Україна)	28
Емоційний інтелект майбутніх соціальних працівників: результати діагностування	
Суровцева І. Ю. (Маріуполь, Україна)	31
Дисфункціональні аспекти доброчинності	
Пелісьє Ю. П. (Одеса, Україна)	33
Актуальність розробки заходів оптимізації психічного здоров'я підлітків	
Музика Ю. О., Гілевич К. І. (Одеса, Україна)	35
Вплив індивідуально-психологічних особливостей студентів на результати навчання	
Чаплик М. М. (Маріуполь, Україна)	38
Місця позбавлення волі в Україні як об'єкт сучасних соціальних досліджень	
Булгакова О. Ю., Науменко С. В. (Одеса, Україна)	40
Особливості самосприйняття в студентському віці	
Тулянцева К. І., Кримова Н. О. (Одеса, Україна)	43
Особливості емпатії у студентів різних профілів навчання	

2. КАДРОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ І СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ

Колот С. А., Христич А. (Одеса, Україна – Неон, Швейцарія)	46
Роль страху в формуванні робочих експектацій	
Дубич К. В. (Київ, Україна)	48
Інституційні засади управління системою соціальних послуг в Україні	
Воронова С. В. (Одеса, Україна)	52
Батьківська конференція як одна з форм роботи керівника загальноосвітнього навчального закладу з батьками учнів	

Пивоварова Л. В. (Одеса, Україна)	54
Мотивація і стимулювання трудової активності персоналу ВНЗ в умовах реформування освітньої системи	
Ремез Н. Д. (Одеса, Україна)	57
Впровадження дистанційних технологій в процес адміністрування зовнішнього незалежного оцінювання	

3. СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ТА ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Лазарева А. О. (Одеса, Україна)	61
Специфіка надання соціальних послуг безробітним жінкам в Одеському регіоні	
Тодорцева Ю. В. (Одеса, Україна)	64
Консультативна робота психолога з дітьми із сімей біженців	
Патик Ю. В. (Одеса, Україна)	66
Соціально-педагогічна підтримка сімей, що виховують дітей з обмеженими можливостями здоров'я	
Гузенко В. А. (Одеса, Україна)	68
Соціальні страхи у підлітковому та юнацькому віці: порівняльний аналіз	
Пелісьє Ю. П., Майструк О. В. (Одеса, Україна)	70
Особливості соціально-психологічного супроводу вагітних жінок, які відбувають покарання в Одеській виправній колонії № 74	
Шарасва О. П. (Одеса, Україна)	72
Профілактика суїцидальної поведінки серед підлітків	
Калюжна Є. М. (Запоріжжя, Україна)	75
Психологічні механізми зцілення особистості	
Калюжная Е. Н., Киреенкова А. Ю. (Запорожье, Украина)	77
Практика психологического консультирования: проблема постановки целей	
Моїсєєва Т. М. (Одеса, Україна)	79
Соціальна підтримка нужденних породіль благодійними товариствами Одеси (кінець ХІХ – поч. ХХ ст.)	
Балдинюк О. Д. (Умань, Україна)	83
Соціальна допомога жертвам домашнього насильства	

4. СУЧАСНА ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Кримова Н. О. (Одеса, Україна)	86
Основні напрями соціальної роботи з бездоглядними дітьми	

Азаркіна О. В. (Одеса, Україна)	88
Повноваження центрів соціальних служб для сім'ї дітей та молоді з попередження насильства в сім'ї та надання соціальної допомоги сім'ї, в якій вчинено насильство	
Боделан М. В. (Одеса, Україна)	91
Професійний портрет сучасного вуличного соціального працівника	
Калініна Р. В. (Миколаїв, Україна)	93
Метод тренінгу в соціальній роботі	
Лисенко О. М. (Одеса, Україна)	96
Соціальна підтримка людей похилого віку в роботі недержавних соціальних установ	
Селезньова О. О. (Біла Церква, Україна)	98
Соціальні аспекти юного материнства	
Шорис Ю. О. (Одеса, Україна)	100
Специфіка соціально-проектної діяльності недержавних громадських організацій	
Музика Ю. О., Райчева А. С. (Одеса, Україна)	103
Особливості соціальної роботи з етнічними меншинами (на прикладі ромської громади)	
Краснянская Н. Д. (Одесса, Украина)	105
Насилие в семье как проблема социальной работы	
Стрельченко Х. І. (Одеса, Україна)	107
Соціально-психологічна підтримка дітей з неблагополучних сімей (на прикладі благодійного фонду «Жива Надія»)	
Бондаренко Г. В. (Умань, Україна)	109
Соціальний аудит та інспектування: робота з людьми похилого віку	
Гоменюк О. О. (Умань, Україна)	111
Освітньо-просвітницький проект «Школа соціальних знань»	
Албул І. В. (Умань, Україна)	113
Соціальна робота: практика сьогодення	
Кашлевская О. А., Добровольская О. А. (Одесса, Украина)	115
Проблемы безработицы и пути их решения	
Николаєва В. І. (Маріуполь, Україна)	119
Переваги впровадження інституту прийомної сім'ї в Україні	
Булгакова О. Ю., Желева І. І. (Одеса, Україна)	121
Теоретичний аналіз професійної кризи в діаді «соціальний працівник – клієнт»	
Моздокова Ю. С. (Москва, Россия)	123
Проблемы внедрения социально-культурных технологий в практику социальной работы	
Макаров В. Е. (Москва, Россия)	126
Совершенствование информационного обеспечения как фактор повышения эффективности социальной работы	

членів цього оточення до сприяння у вирішенні проблем особи, яка вчинила насильство в сім'ї, та членів її родини; сприяння у проведенні сімейних групових нарад.

Таким чином, фахівець із соціальної роботи повинен сприяти поширенню серед сімей знань та інформації про соціальні та сімейні стосунки, ранньому виявленню потенційно конфліктних ситуацій та вирішенню міжособистісних та внутрішньо сімейних конфліктів, виявляти факт жорсткого поводження з дитиною в сім'ї; допомагати, піклуватись та давати поради різним сторонам, причетним до випадків насильства в сім'ї, проводити для цього соціальні розслідування та приймати заходи щодо попередження випадків жорсткого поводження з дітьми, займатись стосовно цього явища профілактичною роботою, володіти необхідним переліком правових знань, щоб мати змогу допомагати у вигляді консультації своїм клієнтам.

ЛІТЕРАТУРА // LITERATURA // REFERENCES

1. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» // Законодавство України про соціальний захист населення: збірник законів станом на 1 березня 2015. – К.: Парламентське видавництво, 2015. – 410 с.
2. Онищенко Ю. В. Соціальна робота: психологічний аспект / Ю. В. Онищенко. – К.: Вид. дім «Києво-Могілянська академія», 2013. – 350 с.
3. Шахрай В. М. Насильство в сім'ї: стан та проблеми / В. М. Шахрай. – К., 2012. – 236 с.

Боделан М. В. (*Одеса, Україна*)

ПРОФЕСІЙНИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО ВУЛИЧНОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

У тезах обґрунтовано необхідність розробки основних професійних вимог до вуличного соціального працівника.

Bodelan M. (*Odessa, Ukraine*)

PROFESSIONAL PORTRAIT OF CONTEMPORARY STREET SOCIAL WORKER

In the thesis the necessity of developing basic professional requirements for street social worker.

Клієнт соціальної роботи подекуди не вбачає необхідності звернення до соціальних служб, оскільки не усвідомлює власної проблеми. В таких випадках соціальні працівники обходять потенційних клієнтів і пропонують соціальні послуги. Обхід потенційних клієнтів передбачає вихід за межі служби, зокрема на вулицю. Потенційні клієнти вуличного соціального працівника – бездоглядні і безпритульні діти, наркозалежні, бездомні тощо.

Отже, вулична соціальна робота (або мобільна соціальна робота) полягає в наданні соціальними службами послуг своїм клієнтам на вулиці. Виокремлюють два напрями такої роботи: «аутріч-робота» (outreach work) - спрямована на залучення представників цільової групи з вулиці до соціального закладу, де їм нададуть соціальні послуги і допомогу; «детач-робота» (detach work) – спрямована на соціальну підтримку безпосередньо і тільки на вулиці, в середовищі життєдіяльності певної соціальної групи, адаптованої до проживання на вулиці, для якої вулиця – постійне місце заробітку і розваг [1].

Зміст вуличної соціальної роботи полягає не стільки у припиненні такого способу життя, скільки в зниженні пов'язаного з ним ризику. Тому робота вуличного соціального працівника допомагає налагодити контакт з клієнтами, які не належать до користувачів певних служб чи послуг і з якихось причин є важкодоступними для закладів системи охорони здоров'я, що стає основою для надання допомоги цільовій групі на вулиці. Одже, соціальний працівник може спостерігати клієнтів у контексті обставин його життя, що є перевагою вуличної соціальної роботи.

Щоб ефективно виконувати свою роботу, вуличні соціальні працівники потребують спеціальної підготовки. Зазвичай ця підготовка здійснюється у двох напрямках: проведення семінарів для підготовки й навчання виконавців соціального проекту та безпосередня допомога цільовим групам, організована вже підготовленими спеціалістами. Отже, щоб бути спроможними допомагати клієнтам, вуличні соціальні працівники мають отримати необхідні знання та навички, усвідомити цінності, на яких ґрунтується ця робота [3]. Група методів, які використовують вуличні соціальні працівники, обирається і застосовується залежно від особливостей цільової групи, традиції та ідеології суспільства, можливостей соціальної служби тощо. Головна умова соціальної роботи на вулиці – створення можливостей для доступу представників різних вразливих соціальних груп до послуг соціальних служб, взаємодії з їх фахівцями [1].

Відповідно до цього, формуються знання, вміння та навички, якими повинен володіти професійний соціальний вуличний працівник, а саме: бути фізично витривалим (вуличному соціальному працівнику доводиться багато ходити, перебувати на вулиці в будь-яку погоду); мати певні гуманістичні цінності (соціальний працівник повинен розуміти, що цільові групи, з якими він працює на вулиці, знаходяться у важкій життєвій ситуації, що їм потрібна допомога і підтримка); бути психологічно стійким і емоційно стабільним (соціальному працівнику доводиться бачити багато складних, іноді трагічних випадків, він повинен вміти впоратися з емоціями і зосередитися на надання допомоги); володіти високим рівнем компетентності в сферах, з якими соціальному працівнику доводиться стикатися; розбиратися в проблемах ВІЛ-інфекції та інших захворювань, вміти надати першу медичну допомогу; мати досвід роботи з дітьми, зокрема з дітьми, схильними до девіантної поведінки; переважно мати освіту педагога чи соціального працівника; володіти комунікативними навичками, щоб налагодити контакт з клієнтом,

завоювати його довіру і допомогти йому розкритися, розповісти про свої проблеми; вміти проводити аналіз і відстеження ситуації, щоб ефективно працювати і бути компетентним при наданні допомоги і встановленні контакту з клієнтом; вміти співпрацювати з іншими працівниками та представниками партнерських організацій, бути готовим до співпраці і партнерства, до отримання зворотного зв'язку та обміну досвідом; ставити перед собою реальні цілі і бачити результати своєї роботи [2].

Проте слід зазначити, що оскільки дотепер в Україні не існує кваліфікації «вуличний соціальний працівник», тому не визначений необхідний обсяг знань, умінь і навичок, якими він повинен володіти. Наприклад, у Великобританії більшість вуличних працівників отримали спеціальності молодшого медичного працівника, соціального працівника або працівника з підлітками. Кваліфікація, отримана такими фахівцями, цілком відповідає специфіці діяльності, проте їхня професійна підготовка не достатня для самостійного проведення вуличної роботи. Досвід роботи та вимоги до молодшого медичного працівника або соціального працівника можуть навіть ускладнити виконання соціальної роботи на вулиці, адже вуличним соціальним працівникам доводиться працювати в неформальній обстановці; стикатися з кримінальними ситуаціями, які суперечать їх професійному кодексу поведінки. Тому, актуальним залишається питання щодо необхідності розробки кваліфікаційних вимог до вуличного соціального працівника, що визначають знання, вміння та навички, якими він повинен оволодіти в процесі професійної підготовки у ВНЗ для ефективного здійснення соціальної роботи на вулиці.

ЛІТЕРАТУРА // ЛИТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Вулична соціальна робота. – Режим доступу: <http://5fan.info/jgeqasrnaujgotrjge.html>

2. Методические рекомендации по работе с уличными детьми. - Режим доступу: <http://haf-spb.org/wp-content/uploads/2011/07/Методические-рекомендации-по-работе-с-уличными-детьми.pdf>

3. Профилактика ВИЧ-инфекции. ООН информирует // СПИД. СНІД. AIDS. – 1999. – 25 с.

Калініна Р. В. (*Миколаїв, Україна*)

МЕТОД ТРЕНІНГУ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

У тезах обґрунтовано необхідність широкого застосування тренінгу як інноваційного, корисного та ефективного методу в соціальній роботі.

Kalinina R. (*Mykolaiv, Ukraine*)

TRAINING METHODS IN SOCIAL WORK

In theses necessity widespread use training as an innovative, useful and effective method of solving customer problems in social work.